

Zinloos Geweld

Terror Management Theorie en de Relatie tussen Identificatie en Morele Woede

Senseless Violence

**Terror Management Theory and the Relationship between Identification and Moral
Outrage**

Angela van Lien

Eerste begeleider: Dr. H. F. M. Lodewijkx

Tweede begeleider: Prof. Dr. J. von Grumbkow

Oktober, 2012

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting Klinische Psychologie

Open Universiteit Nederland

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
Summary	5
1. Inleiding	7
2. Theoretisch kader	9
2.1 Terror Management Theorie	9
2.2 Morele woede	11
2.3 Morele woede en identificatie	13
2.4 Doelstelling en hypothesen	15
3. Methode	16
3.1 Ontwerp	16
3.2 Onderzoeksgroep	16
3.3 Procedure	17
3.4 Experimentele condities	17
3.5 Meetinstrumenten	19
3.6 Analysemethode	20
4. Resultaten	21
4.1 Checks op manipulatie	21
4.2 Hypothesetoetsing	21
5. Discussie	26
6. Referentielijst	32
7. Bijlagen	35
7.1 Briefing en debriefing	35
7.2 Vragenlijsten	36
7.3 Output SPSS	47

Zinloos Geweld

Terror Management Theorie en de Relatie tussen Identificatie en Morele Woede

Angela van Lien

Samenvatting

Achtergrond: De Terror Management Theorie (TMT) vormt het theoretische uitgangspunt van deze studie. De TMT stelt dat de dood de enige zekerheid is die we hebben en gaat in op de vraag hoe de mens met deze angst omgaat (of om zou kunnen gaan) en welke psychologische mechanismen ervoor zorgen dat we niet overweldigd worden door gedachten aan de dood. In het kader van de TMT zal ingegaan worden op de morele woedereactie die men kan vertonen wanneer iemand geconfronteerd wordt met een zinloos geweldsincident en wat de invloed van persoonsidentificatie (andergericht, men voelt mee met het lijden van het slachtoffer) en positie-identificatie (zelfgericht, het had mij kunnen overkomen) hierop zal zijn.

Doel: Op welke manier beïnvloeden de twee soorten identificatie de morele woede wanneer men met een zinloos geweld delict geconfronteerd wordt.

Deelnemers, procedure, onderzoeksontwerp: De deelnemers ($N = 116$) kregen een fictief krantenbericht te lezen over een geweldsincident, waarna ze een vragenlijst ter invulling voorgelegd kregen. De hypothesen zijn onderzocht in een 2 (doodsdreiging: mortality salience vs. dental pain) x 2 (ernst van het geweld: slachtoffer dood vs. slachtoffer gewond) factorieel ontwerp met morele woede als afhankelijke variabele en de twee vormen van identificatie als moderatorvariabelen. In het onderzoek is gebruik gemaakt van de vignetmethode. Het vignet bestond uit een fictief krantenbericht waarin de ernst van het geweld varieerde tussen een slachtoffer dat overlijdt en een slachtoffer dat gewond raakte.

De hypothesen waarop in dit onderzoek een antwoord is gezocht zijn: *Hypothese 1.* In de mortality salience (MS) en de slachtoffer overleden (SO) conditie zal de mate van morele woede sterker zijn dan in de dental pain (DP) en de slachtoffer gewond (SG) conditie.

Hypothese 2. De gezamenlijke invloed van de twee hoofdeffecten in H.1 zal tot uitdrukking komen in een interactie-effect. In de mortality salience (MS) / slachtoffer overleden (SO) conditie zal de mate van morele woede het sterkst zijn ten opzichte van de overige condities.

Hypothese 3. Ten aanzien van de rol van identificatie kan verwacht worden dat (a) beide vormen van identificatie sterker zullen worden opgeroepen in de mortality salience (MS) / slachtoffer overleden (SO) conditie ten opzichte van de overige condities, maar (b) dat de relatie tussen persoonsidentificatie en morele woede in diezelfde specifieke conditie sterker positief zal zijn dan die tussen positie-identificatie en morele woede.

Meetinstrumenten: De checks op de manipulaties zijn gemeten door controlevragen op te nemen in de vragenlijst. Morele woede en persoonsidentificatie werden gemeten door middel van 4 items, Positie-identificatie werd gemeten door middel van 6 items. De antwoorden voor alle variabelen werden gemeten middels een 7-puntsschaal, die loopt van ‘geheel oneens’ (-3) tot en met ‘geheel eens’ (+3). De Cronbach’s alpha’s waren voor alle variabelen voldoende hoog; morele woede .75, persoonsidentificatie .72 en positie-identificatie .82.

Toetsingen en resultaten: Hypothesen H.1 en H.2 werden getoetst met een 2 (doodsdreiging: mortality salience vs. dental pain) x 2 (ernst van het geweld: slachtoffer dood vs. slachtoffer gewond) ANCOVA met morele woede als afhankelijke variabele en geslacht en leeftijd als covariaten. De moderatiehypothese, H.3 werd getoetst met behulp van het SPSS-moderatiescript ontwikkeld door Hayes en Matthes (2009). De resultaten gaven geen ondersteuning voor de hypothesen. De ANCOVA leverde daarentegen voor positie-identificatie wel een hoofdeffect voor de mortality salience condities. In de mortality salience (MS) vs. dental pain (DP) conditie neemt de mate van positie-identificatie af. Dit effect is tegenovergesteld aan de verwachtingen. Het blijkt verder zo te zijn dat de beide vormen van identificatie positief correleren met morele woede, positie-identificatie sterker ($r = .41$) dan persoons-identificatie ($r = .22$). Leeftijd en geslacht bleken ook van invloed te zijn op de mate van morele woede en identificatie. Naarmate de leeftijd toeneemt neemt ook de mate van morele woede toe. Vrouwen laten een sterkere persoonsidentificatie zien dan mannen en hoe ouder de respondent is hoe sterker de mate van persoonsidentificatie.

Keywords: Terror management theorie, zinloos geweld, persoonsidentificatie, positie-identificatie, morele woede.

Senseless Violence

Terror Management Theory and the Relationship between Identification and Moral Outrage

Angela van Lien

Summary

Background: Terror Management Theory (TMT) forms the theoretical basis of this study. TMT suggests that death is the only certainty that we have in life, and looks at how humans deal (or could deal) with this existential fear and the associated psychological mechanisms which ensure that we are not overwhelmed by thoughts of death. In the context of TMT this study examines moral outrage reactions evoked by confrontations with senseless violence incidents and the influence of person-identification (other directed, one sympathizes with the suffering of the victim) and position-identification (self-directed, it could have happened to me) on these moral responses.

Aim: In what way do TMT –processes and the two types of identification influence the degree of moral outrage, evoked by a senseless act of violence?

Participants, procedure, research design: Using vignettes, participants ($N = 116$) read a fictitious newspaper article, describing a violent incident, after which they were requested to fill out a questionnaire. Hypotheses were examined in a 2 (death threat: mortality salience vs. dental pain) \times 2 (severity of the violence: victim dead vs. victim injured) factorial design with moral anger as the dependent variable and the two types of identification as moderator variables. The vignette consisted of a fictional newspaper article in which the severity of the violence ranged from a victim who died to a victim who was injured. The following hypotheses were examined.

Hypothesis 1. In the mortality salience (MS) and the deceased victim (SO) condition the degree of moral outrage will be stronger than in the dental pain (DP) and the victim injured (SG) condition.

Hypothesis 2. The joint effect of the two main effects described in H1 will be reflected in an interaction effect. In the mortality salience (MS) / deceased victim (SO) condition the degree of moral outrage will be the strongest relative to the other conditions.

Hypothesis 3. Regarding the role of identification can be expected that (a) both forms of identification will be evoked more strongly in the mortality salience (MS) / deceased victim

(SO) condition relative to the other three conditions, but (b) that the relationship between person identification and moral outrage in that specific condition will be more positive than the relationship between position-identification and moral outrage.

Measures: All but seven participants correctly filled out the checks of the manipulation.

Moral outrage and personal identification were measured by four items, position identification was measured by 6 items. The response format consisted 7-point scales, ranging from "completely disagree" (-3) to 'completely agree' (+3). Cronbach's alphas for all variables were sufficiently high, moral outrage .75, person identification .72 and position identification .82.

Tests and results. Hypotheses 1 and 2 were tested using a 2 (death threat: mortality salience vs. dental pain) \times 2 (severity of the violence: victim death vs. injured) ANCOVA with moral anger as the dependent variable and with gender and age as covariates. The moderation hypothesis (H.3) was examined tested using the SPSS-moderation script developed by Hayes en Matthes (2009). The results offered no support for any of the hypotheses. However. ANCOVA yielded a main effect for position identification: In the mortality salience (MS) vs. dental pain (DP) condition, the degree of position identification was lower. This effect is opposite to expectations. Both identification measures correlated positively with moral outrage, but the correlation is stronger for position identification ($r = .41$) than for person identification ($r = .22$). Age and gender also influenced the degree of moral outrage and identification. With increasing age, the degree of moral outrage also increases. Females showed a stronger degree of person identification than males and the older the participants the stronger the degree of person identification.

Keywords: Terror management theory, senseless violence, personal- identification, position-identification, moral anger.